

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen. hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPFELADÓJOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Aki alszik, — az nem él!...

Ezer és ezer ajakról röppen el most ez a jó kívánság: Boldog új évet! Az emberi természetnek sajátos isteni vonása az, hogy amikor nagy események küszöbéhez ér, vagy nagy eseménynek ajtaja zárult be mögötte, elfelejti a haragot, szívéből kitépi az ellenséges érzést és mindenkit szeretettel ölel keblére, mindenkinek jót kíván. Ez a magyarázata annak, hogy ujesztendő napján mindenkinek boldogságot kívánunk.

Az évforduló t. i. igen nagy esemény nemcsak az emberek életében, de az egész emberiségre nézve is. Új reménységnek születését jelenti az új év, új vágyaknak és új munkának a kezdetét. A multnak minden siralmait elfelejtjük, szívünk bizalommal telik meg, várjuk, reméljük a boldogságot és ebben részesíteni akarunk mindenkit.

Mi azonban, a toll hivatásos munkásai ezuttal is kivételt akarunk képezni, s nem egyszerű boldogság kívánattal fordulunk az olvasóhoz, hanem megpróbáljuk lerajzolni a boldogság, a boldogulás utját. Vegyük mindenezelőtt számba, mi hiányzik a magyar népnek, mi állja az utját annak, hogy boldog legyen a magyar?

Hiányzik mindenezelőtt az összetartás, hiányzik a kitartás, hiányzik a munkára való készség.

Évszázadok óta valahány nagy embere volt e nemzetnek, kivétel nélkül vallotta, hogy a magyar nép boldogulásának egyetlen akadálya az, hogy nem tud összetartani. Ez az ugynevezett magyar átok. A nemzet nem bírja kivetni testéből a békebontókat; azokat, akik a jó barát álorcájában hintik szerte-széjjel unos-untalan a békétlenség magvait; akik tépdésik az önbizalom gyümölcsét a magyar nemzet fájáról; azokat, akik unos-untalan el akarják felejtetni velünk, hogy a magyar nemzet egy „a népek oceanján bullámtól vert sziget”. Azokat, akik nyugoti ábrándképeket festenek elénk csak azért, hogy amíg ennek szemléletébe elvagyunk merülve, észrevétlenül belopják az országba a nyugati mótelyt, a minden fát megemésztő korhadást. Ez az oka annak aztán, hogy kivesz bennünk lassanként a munkára való készség is. A fülünkbe unos-untalan azt a nótát dudolják, hogy ez az ország egy földi paradicsom. Igazuk is van, de a modern paradicsomkertet művelni is kell. Enélkül nem terem az gyümölcsöket.

Nyissuk ki tehát végre-valahára a szemünket és lássuk meg a valóságnak ezt a sivár képét. Nyissuk ki a szemünket és lássuk meg végre-valahára, hogy összetartás, kitartás, munkára való készség nélkül nincs boldogulás, nincs boldog új esztendő.

A mi új esztendei fohászunk imé, mennyire elüt a többiekétől. Pedig hát mi is emberek vagyunk, hanem mi nyitott szemmel élünk s látjuk a bajokat. Mi látjuk azt, hogy ebben az országban a mezőgazdaság csak lassu vánszorgó léptekkel cammog; látjuk azt, hogy az ipar koldusgyerek módjára tengődik; látjuk azt, hogy a kereskedelem testén rut fekélyek vannak. Látjuk azt végül, hogy a nemzetek boldogulásának három fő tényezőjét: a virágzó ipart, a fejlődő mezőgazdaságot és az egészséges kereskedelmet csakis azért nem tudjuk elérni, mert nagyon sokan vannak olyanok, akik ezt a szegény országot hamis illúziókkal táplálják s ringatják dermesztő álomba...

Az új esztendő küszöbén azért mi nem békés szunyadozást kívánunk ennek a nemzetnek, hanem valami nagy megrázkódtatást, ami felébreszti álmából s ami elébe tárja a valót.

Nem vagyunk pesszimisták, de ismerjük a multat, járatosak vagyunk a történelemben is. Tudjuk azt is nagyon jól, hogy a gyógyulást mindég operációnak kell megelőznie. Amikor egy nemzetről van szó, akkor mindég a Koránnak az a mondása igaz, hogy „aki alszik, az nem él”.

Nekünk tehát valami nagy eseményre van szükségünk az új esztendőben, hogy ez a nemzet felébredjen. Új esztendő napján azért mink így fohászunk: Add meg Uram Isten ennek a szegény székely magyar népnek az új esztendőben vagy azt a nagy embert, vagy pedig azt a nagy eseményt, ami feltudja őt bódult álmából kelteni, aki bele tudja plántálni a szívébe az összetartást, a kitartást és a munkára való készséget!...

Mult, jelen — és a jövő.

„Multadban nincs öröm,
Jövődben nincs remény,
Hanyatló szép hazám,
Miattad vérzem én.”

A költő lelkének ezen szavakban megnyilatkozott feljajdulása, talán sohasem érzett oly szomorú valónak, mint épen napjainkban.

Ha lapozgatunk nemzetünk bibliájában, a magyar nemzet történelmében, szánát sem határozhatjuk meg azoknak a nagy, hatalmas és magasztos eseményeknek, amelyek minden igaz magyar szívet dicsőséggel árasztják el. Tapaszthatjuk, hogy a világ minden nemzetének nevéhez, összesen sem fűződik annyi felemelő és magasztos, dicső tény, mint a magyar nemzetéhez. De örömet, azt nem találunk sehol. Hiszen minden nemzeti dicsőségünk vértengerből emelkedik ki. A martir halált haltak kiontott vérének, a korrupció és árulás vihara által felkorbácsolt, habzó tengeréből.

Dicső nagyjainknak mindég voltak alacsony jellemű kortársai, akik a hatalom fénykörében való sütkérezhetésért vállalkoztak a

legaljasabb, a legmegvetésre méltóbb cselekedetre is. Akik látszólag szövetkeztek nemzeti nagyjainkkal azért, hogy azokat, terveik, ábrándjaik és vágyaik kifürkészése után hóhérekre játszassák. Ezen alacsony jellemű, korcs egyének tényeit, cselekvéseit soha senki még a jóságos Isten sem bocsátja meg, mert céljuk nem valamely köz, hanem mindég a legaljasabb magánérdek szolgálata volt.

Miután az időfolyásával párhuzamosan a közélet jelenségei is változtak, a főhatalmat gyakorlóknak megszűnt ama borzalmas jogkörük, hogy egyetlen aremozdulatuk működésbe hozzák a bakót, napjainkban a korrupció és az árulás is más alakot vett fel; romboló munkáját azonban mint a multban, ma is büntetlenül kifejtheti.

Hiszen pár évvel ezelőtt példátlan brutálitással — katonai karhatalommal — kergettek szét a magyar parlamentet, hogy a nemzeti akaratnak ajkára forrasszák a szót. Kormánybiztosokat küldtek szét szerte a hazában, hogy a hamuban pislogó honszeretetet is kioltásák azok.

A kormánybiztosok csaknem mindenütt vállalkozásuknak megfelelő fogadtatásra találtak. Sajnos azonban, azt is meg kell állapítani, hogy szerte a hazában mindenütt akadtak emberek, akik a kormánybiztosok virgácsot szorongató kezének csókolására képesek voltak, akik szembehelyezkedtek a nemzet egyetemének legszentebb érzelmeivel, szabadság után való törekvéseivel.

Itt, a székelység ösfészékén, ahol napvilágot látott és felnevekedett Bem apó világhírűvé vált kis székely serege, sem történt kivétel. Akadt itten is, még pedig most az egyik legnagyobb autonom közhivatalunkat betöltő egyén, aki a nemzet elnyomására vállalkozó darabont kormány főispánja-installációján készséges részvételével tüdőkölt, azért, hogy pár hét múlva boldogan elsőnek tűzhesse mellére a tulipán-jelvényt, s ezen alakoskodásával a korszellem változása mellett is biztosítsa magának a hatalmi polcot, s lehetőséget szerezzen arra, hogy az idők változása mellett is, a hatalom fénykörében sütkérezhessen. Sütkérezhessen akkor is, ha az a fénykör a nemzeti akarat letiprására vállalkozókat, akkor is ha az a nemzet akaratának apostolait övezi körül.

A béka természeti szokásaival bíró, s egész légiót kitevő férfiak képezik a magyar nemzet testén élősködő legveszedelmesebb betegséget. Mert ez a kór a betegség valódi szimptomáját nyilvánosságra jutni nem engedi azt mindig hamis színbe tünteti fel, s mert nincsen a világnak oly híres belgyógyász, aki a hamis szimptomák mellett, a betegséget tudná meggyógyítani. Ez a szomorú jelenség aztán az oka annak, hogy a magyar nemzet erejében nap-nap után fogyatkozik s a végkimerülés előjeleit képező sorvadásban szenved.

A magyar nemzet sorvasztó betegségét csak operative lehet kigyógyítani és pedig akkor, ha a betegség fészékét könyörtelenül kimetszük a testből s egyszer és mindenkorra lehetetlenné tesszük annak terjedését.

Ily operatív ténykedés lenne az általános titkos és községenként gyakorlandó szavazati jog. Az volna a mai megyei önkormányzati rendszer oly értelmű megváltozta-

tása, hogy a vármegyék passzív választói jogosultsága a megyei és községi tisztviselők és alkalmazottak egyikének se legyen, tehát megyebizottsági tagságot azok egyike se viselhesen.

Az általános és tökos szavazati jog ha az a községenkénti szavazással párosul, kizárja, lehetetlenné teszi a korrupciót, a megvesztegetést és a hivatalos presszió hatásának érvényesülését s így elérheti a nemzet azt, hogy képviselőiben valódi meghamisítatlan akarata nyilatkozhatik meg.

A megyei önkormányzat említett módon való reformja pedig megteremti azt, hogy a tisztviselői kar előtt csak egy cél, csak egy érdek, a nép érdekének szolgálata fog lebegni s a mai felsőbb kegyek vadászatát kifejező veszedelmesen szomvu állapot megszűnik.

A mai rendszer, amidőn minden eszközt azon célra használnak fel, hogy a vármegyei tisztviselőkből összetoborzott s a feleltések kényének kiszolgáltatót megyebizottsági tagok a mindenkorai kormányoknak dicsőítményeket zengjenek s hogy meghamisítva a népmilliók érzelmeit és akaratát, oly látzatot teremtsenek, mintha a kormányok javaslatait, cselekvéseit a nép rajongó lelkesedéssel fogadná és azokért lelkesednék.

A mai rendszer mellett a megyei tisztviselők hibái, mulasztásai, ha azok a nép érdekeit és nem a hatalomét sértik, sohasem esnek oly súlyos beszámítás alá, mintha a hatalom ellenére a legcsekélyebb mérvű és lényegtelen ügyelem sértést követik el. Hiszen csak a közelmúltban is a székelyudvarhelyi járás egyik jegyzője függelmsértés miatt felfüggesztett állásától, s jöllehet utóbb a nép számtalan sérelmével állott elő, a felfüggesztés megszüntetett. Vajjon a panaszolt sérelmekért elégtételt nyert-e a közönség és a panaszba tett cselekmények vizsgálat tárgyává tették-e? A panaszba tett cselekmények ugyanis elég súlyos természetűek voltak. Egy asszony sirva panaszkodott a vármegyeház táján, hogy a felfüggesztett jegyző minden bírói felhatalmazás nélkül végrehajtást vezetett ellene s ágyne-műjét foglalta le egy saját jogtalan követelésének fedezetére.

A mai rendszer mellett sok minden megtörténhetik. Megtörténik oly eset is, hogy átvizsgálást rendelnek el. Mértföldekről összehajtatják az állatokat, számtalan embert elvonnak a munkától, de az, aki hivatalból megjelenni köteles, megsem jelenik a kitűzött időben, hanem az elrendelt vizsgálatot csak napok után az országos vásáron foganatosítja stb.

Ez azonban nem büntetendő visszaélés a hivatalos hatalommal, hiszen csak a népnek szerez kiszámíthatatlan károkat.

A lapok nyilvános ellenőrzését, kitiltással lehetetlenné teszik. Talán a nép érdekében!? Oh dehogya...

Rendeletek jelennek meg, hogy ennek, vagy annak a lapnak a terjesztését tüzzel-vassal meg kell akadályozni. Talán a nép érdekében!? Oh dehogya, hiszen a népnek egyenes érdeke, hogy felvilágosítottassék; hogy ősidők óta mesterségesen lezárt szemé felnyitassék; hogy tanuljon; hogy ismereteinek gyarapításával a létküzdelmeket könnyen felvehesse és megvívhasssa. Már pedig nincsen oly lap, amelyből tanulni ne lehetne valamit, a betű nem öl, hanem felelevenít.

Eddig sajnosan kellett éreznünk, hogy a társadalom külön katonai, külön polgári becsületet teremtett meg, s most a székelyek is fészken a becsület egy újabb disztinkciója született meg. Ezentúl az is becsületbeli válság fal lesz, hogy vajjon ki melyik lapot olvassa.

Hisszük azonban, hogy ez az újabb balga becsületelmélet, nem lesz örökéletű, mert hiszen ebből furcsa epizódok támadhatnak.

Midőn az alma megéri, előbb-utóbb lehull a fáról. Ha valamely társadalmi szervezet elérkezik az érés fokára, okvetlen eléri azt a vég, a megsemmisülés. Hiszen a világot uralgó Róma, Velence hatalmai is megszűntek. Napoleon trónja romba dőlt s a világhódító Nagy Sándor hatalma is a mulasztó ködfátyolában mindinkább halad a feledés éjjelére.

A mai közigazgatási rendszer is halad, rohan a megérés, a megsemmisülés felé, s talán itt volna már az ideje, hogy a nép jókértéshöz illő módon rázná meg a fát, állana talpra s a közlő választásokon a képviselőből száműzné a tisztviselő bizottsági tagokat s tenné azzá a vármegyei autonómiát, önkormányzatot, aminek annak tulajdonképpen lennie kellene. Ezzel nyernének a tisztviselők is, mert felennének oldva az alól, hogy meggyőződésüket, elveiket parancsszóra változtatniok kelljen s nyerne a nép, mert akarata valóban és tényleg megnyilatkozhatna.

Tizenhét esztendő...

Az idő, hogy eljár... Tizenhét esztendő — hátunk mögött van már!... Bizony a „Székely-Udvarhely“ című lap a tizennyolcadik évfolyamot joggal írhatja homlokzatára. Hiszen sok keserű csalódás, visszavonás, méltatlan bántalmak, sőt a legféltelenebb üldöztetések ellenére is él és a tizennyolcadik évben sem akar meghalni, amint hogy a nyomtatott betű a jelenkor élő lelkiismerete és a jövő történetének megrögzítője nem halhat meg, mert e lap születésétől fogva a székelység becsületes jogaiért, igazságos érdekeiért küzdött tizenhét keserves esztendőn át és hazafias lelkesedéssel kibontott zászlóját e hosszú idő alatt, még egy pillanatra sem hagyta el hűtlenül, mint azt mások önhasznuékért megtevék...

Némi büszkeséggel, de határozott önérettel viszont megállapíthatjuk, hogy e lap előfizetői közül ma is sokan vannak, akik 17 év óta mellettünk szakadatlanul kitarotnak. S ez hálás elismerésünkön kívül, fényes tanúsága nyílt, őszinte magatartásunk, helyes irányu törekvésünk megbecsüléséért. De világos bizonyítéka annak is, hogy a hatalomra jutottak példátlanul botor üldöztetésének semmi alapja nem volt és ma sincs.

Tizenhét esztendővel ezelőtt, mikor a „Székely-Udvarhely“, mint Udvarhelyvármegyében első rendes és rendszeres ujság zászlót bontott, sokan azok közül, kik ma oly nagy hatalmi polcon pöffeszkednek és e lapot — saját énjük nagyságát fitogtatni és előtérbe akarván tolni — könnyelmű, gyerekes pózzal, kicsinyeskedő felfogásukból kifolyólag — mumusként állítván fel a különben öreg és beteges főispán hajdan oly keménynek hirdetett szivtelenségét, félelmetes erőszakosságát — balga módon üldözik, akkor talán még hátulgombolós bugyogót viseltek. Tehát alig emlékezhetnek amaz örömteljes időkre, mikor a „Székely-Udvarhely“ 1894. december 25-iki megszületése az egész vármegye közönségét és az Udvarhelyvármegyéből országszerte szétszóródott székely honfiakat önérettel, büszkeséggel töltötte el. Igen, mert felvirradott idehaza és kisütött a kultúra, a felvilágosodás napja és nem kellett más vármegyébéli székely testvéreik előtt többé pirulniok, hogy ott, hol a kulturának oly sok felszentelt csarnoka állott akkor is, a hirlapirodalom terén teljes sötétség van. Örvendeztek, a lelkes üdvözletek garmadába gyűltek, hogy végre-alahára nekik is van lapjuk és ők is élvezhetik a szülőföldi szabad sajtó áldásait, melyet pótolni, helyettesíteni, ma sem lehet semmi mással.

Akik ezt az időszakot érett ésszel, férfias komolysággal mérlegelni tudják és végig tekintenek a „Székely-Udvarhely“ 17 éves

multján, azok a mondvaesinált merész rágalmakat, gyerekes csintalansághoz hasonló kiszólásokat — ha azok a hivatali állás sok színű köpenybe vannak is burkolva — csak megmosolyogják, és azután véleményüket nekünk bizalmas körben őszintén, leplezetlenül elmondják s bennünket anyagi és szellemi támogatásuk hazafias biztosítása, felajánlása mellett, — további rendíthetetlen kintartásra buzdítanak...

Megvalljuk őszintén, már-már ingadoztunk, hogy vajjon a különben ellenünk mesterségesen és minden alapos ok nélkül a legnagyobb vehemenciával szított hatalmi üldöztetésekkel szemben, lesz-e elég erőnk megküzdeni és a döntő csatát sikeresen kivívni akkor, midőn kitűzött programunk teljesítése, becsületes szolgálata mellett, még az önfenntartás keserves harcát is harcolnunk kell, mert elvakult ellenségeink erre lépten-nyomon kényszerítenek s így tulajdonképpen, mind a két kezünkben állandóan a védő és küzdő eszközök pajzsával harcolunk? Vajjon fizikai erőnket a fejünkre zúdított mérhetetlen epéskedéssel telített méltatlan rágalmak, nem fogják-e kimeríteni, megörölni és arányban áll-e küzdelmünkkel polgártársaink anyagi és szellemi támogatása, áldozatkészsége?

E győtrő tépelődéseink közepette — miért tagadnók — volt olyan pillanat, melyben elgondoltuk, hogy a küzdelemmel felhagyunk és a „Székely-Udvarhely“ 17 éves sziszifusi harcát véglegesen lezárjuk. Ugy gondolkodtunk, hogy elvégre is nekünk, önmagunknak legkevésbé sincs szükségünk az ellenségeinktől uton-utfélen üzött — hatalmi aszisztenciával támogatott — galád rágalmak ártatlanul történt elszenvedésére, pusztán hazafias magatartásunk miatt. És ha még ez volna!? De ezen kívül a leghitványabb misztifikációkról, a legnevetlenebb viselkedésekről adhatnánk számot más téren tapasztalt embertelen vadságokról is, a melyek ugyan hátmögött, azonban könnyen észrevehető formákban lejátszódnak... Ugy, hogy önként jön az a gondolat, nem hiába esik össze e lap születésének évfordulója a Megváltó világra jövetelével, mert a krisztusi szenvedésekből nekünk is bőven kijutott...

Többeket megkérdeztünk. Másoktól is hallani akartuk azt, amiről mi legjobb hitünk szerint meggyőződve vagyunk. Megkérdeztük vajjon nem mi vagyunk-e a hibások? És a pártatlanul, elfogulatlanul ítélő közönség azt felelte: előre, a bünösök azok, kik az igazságért becsülettel harcoló lapot üldözik, mert tiszta fénye bevilágít a gonoszok sötét tanyájára és tisztító tüzével leperzseli a pókok s más élősdiek bakteriumokat tenyészítő tanyáját. Ez őszinte vélemények előtt meg kellett hajolnunk, mert arról győztek meg, hogy a „Székely-Udvarhely“ további fönmaradása most még nagyobb köz-szükséglet, mint valaha volt. Hiszen ha a legintenzívebb ellenőrzés mellett is oly szembeötlő visszaélések, törvénytíprások fordulnak elő, mi lenne akkor, ha a legkisebb ellenvélemény nélkül grasszálnának azok, kik — úgy látszik — erre természetükből kifolyólag munkálkodnak!? Hova fajulnának el a most is elszomorító állapotok!?

Tizenhét év hosszú idő. Sok keserűség üli meg azalatt bármelyik vidéki ujságíró lelkét. Különösen akkor, ha szemet hunyni nem szokása a bünök és visszaélések fertőjében lubickoló élősdiek közártalmu munkálkodásai felett. Nem lenne csoda tehát, ha erőt és egészséget emésztő kemény küzdelmeinkben, végkép lehanyatlanánk.

És ha mégis az igazi hazafiak lelkesítő buzdításaiból erőt merítve, tovább küzdünk, annak okát mindenki megtalálhatja Demeter Dénes barátunk szózszerű gyönyörű költeményének mély értelmében, a melyet e lap tiz éves jubileumára írt és a mely így szól.

Tengerre szállt a kis sajka
Ezelőtt tíz évvel,
Honszerelem fényét hintve,
Hol járt szerte-széjjel
Árbocán egy drága zászló
És e jelszó rajta:
„Székely népért élni, halni“
... Csak tovább kis sajka.

Ment a sajka; sok veszélynek
Szirtjébe ütközve,
Ezer ármány, rossz akarat
Sergével megküzdve.
Bár változott a legénység
S a kapitány rajta,
Nem merült el a tengerben —
Ma is száll a sajka.

Száll... Oh szállj is te kis világ,
Hisz' még messzi a cél,
Beláthatlan távolban az
Amiért születél.

Csak épp' vagyunk, de a létünk
Nincs biztosítva még,
Mint hulló lomb és falevél —
Pusztul a székelység.

Szállj hát tovább tíz év után
S ne szünj meg hirtetni:
„Veled az Ur, te székely nép!“
Nem szabad csüggedni.
De vesd kezed a munkára,
Ne késsél, gyorsan fel:
E hon tied, örökséged,
„Itt élned, halnod kell!“ ...

Továbbra is ez marad programunk. E cél megvalósításához kérjük az igazi székely hazafiak hathatós támogatását és becsületes törekvését, mert e föld, e szegény, de szívós faj megtartása tőlünk, a mostani kor fiától függ. Mi vagyunk az utolsók, a legutolsók, kik a Székelyföldet a székelyeknek megtartjuk — Bethlen István gróf szavai szerint. E hazafias célhoz pedig mindenkinek becsületbeli kötelessége csatlakozni, aki magyar és igaz székely!

HIREK.

Boldog újévet kívánunk e lap minden egyes olvasójának, jóakaróink és barátainknak. Óvja Isten övéikkel együtt a veszélytől! Áldás és békeség szállja meg a hazát, s annak fiait az összetartás, a testvéries együtt-érzés szelleme hassa át, hogy vállvetett erővel kiküzdhezzük a magyar szadadságharc által felszínre hozott szentséges eszméket.

A Kossuth-párt ujéve. A negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt, mint minden évben, az idén is az újév alkalmából testületileg keresi föl pártvezetőjét, Kossuth Ferencet. A párt tagjai hétfőn délelőtt fél tizenkettőkor gyülekeznek a párt Andrássy-uti körhelyiségében, ahonnan testületileg vonulnak Kossuth Ferenc lakására. A pártvezető az idén Gál Sándor országgyűlési képviselő fogja üdvözölni.

Dr farcádi Sándor László. Arról a közbecsülésben álló derék tisztviselőről van szó, a kiról lapunk folyó évi 89-ik számában, a hirhedt Katonai-féle országos székhámszkodások leleplezése és szerecsés megszüntetése alkalmából említést tettünk. Farcádi Sándor László dr, budapesti államrendőrségi kapitány, ez a kiválóan kedves modoru, talpig uri ember, a tisztviselői hivatás igazi mintaképe, újabb elismerésben részesült, még pedig saját közvetlen felelősvalója: Boda Dezső dr, székesfővárosi főkapitány részéről. A Kereskedelmi Bankban történt csalás ügyében kifejtett tevékenységéért ugyanis Sándor László dr osztályvezető rendőrkapitánynak írásbeli elismerését fejezte ki. Székely honfiúi ragaszkodásunk, őszinte tiszteletünk e hivatalos elismerés után, még inkább erősödött. Erősítette azt a nagytekintélyű államrendőrségi főkapitány írásbeli dokumentuma, mellyel fényesen igazolta, hogy a „Székely-Udvarhely“ ama kijelentése: „Az ilyen kiváló főtisztviselőre büszke lehet a fővárosi államrendőrség, de büszkéek vagyunk mi magunk székelyek is“ — kétségtelen valóság, tényleges igazság. Ez a mi örömünk oka.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete tegnapi délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tartott, melyen több ügyet elintézték.

Házi-ipari tanfolyam. Holstein Matild székelykeresztúri ingyenes házi-ipari tanfolyamát közelebről a készített szép munkák kiállításával fogja berekeszteni és azután Székelyudvarhelyi fog hasonló tanfolyamot nyitani a vármegyeház sorozó termében.

Erdélyrészi orsz. kirakóvasárok. 1912. január hó 1-én Nagybaczon, 2-án Alparét, Egerhát, Körösbánya, Makfalva, Maroscsucs, 3-án Kisapold, Moes, Somkerék, 7-én Csikszepviz, 8-án Csokmány, Kézdivásárhely, Kóhalom, Küküllővár, Nagyszeben, 9-én Hadad, 10-én Kolozsvár, Radnót, Vajdarese.

Méhészeti tanfolyam. Az udvarhely-vármegyei méhészeti egyesület a földművelésügyi minisztérium segítségével január havában méhészeti tanfolyamot tart.

Karacsoni fillérestély. A polgári önképző és segélyező-egylet karacsoni fillérestélye mellett sorakozik a multakban tartott sikeres estélyekhez, melyeket Fischer Ferenc rendező bizottsági elnök szorgalma evék óta produkált. A nagy számban összegyűlt közönség ezuttal is jól mulatott. Egyrészt az ügyesen összeállított műsor tetszéssel, sőt fanyes sikerrel történt előadása, másrészt a mulatság kereteibe illesztett bohókás apróságok nyújtottak szórakozást. A szereplők között természetesen Fischer Ferencné volt ezuttal is a színjátékos központja, aki körül sikerrel csoportosultak a többi új működőlék. Hermann Elíz első fellépésével meglepte a közönséget. Kellemes hangja és játéka egyenlőn tetszett. Bodrogi Balázs pedig egészen otthonosan éri magát s mókáival szerzett sok derűtséget. Ugy szintén Nagy Lajos is az ő Timsó Mihályával, valamint Loschdorfer Jenő első fellépésével sikert aratott. A másik egyfelvonásos darabban Jakabos Róza, ügyeskedett az anya szerepében, Malviánszky Piroška pedig biztosan megállta helyét. A sikert biztosították Bartók Ágnés, Szombalfalvy Margit, Vass Miska, Bodrogi az apa szerepében kitűnő volt, ugy szintén Loschdorfer is. Az estély összes bevételé 553 K volt, a melynek fele tiszta jövedelemként marad az egyesület javára. Felülfizettek: Dr Válenstik Ferenc orsz. képviselő, az egylet elnöke 9 K, Csillag József 4 K, N. N. 3 K, ifj Solymossy Lajos 3 K, Dr Kocz Lajos, Fernengel Gyula, Ferenczi Béla 2—2 K, Rudnyák Péter, Benedek Géza, Gyerkos Mihály, Ferenczi Ferenc, Györffy Domokos 1—1 K, özv. Holsteiné 60 f, Fehér Jenő, Apfelbaum Antal 50—50 f, Papp Dénes 20 f, egy ismeretlen 1 K. Fogadják az egyesület hálás köszönetét. A legközelebbi fillérestély igen érdekes és változatos műsorral január 9-én lesz.

Boldog újévet!

Nagyrabecsült vendégeinek és jó barátainak boldog újévet kíván **BARKÓCZY ALBERT** vendéglős.

Mélyen tisztelt vevői-, megrendelőinek és jóakaróinak a legboldogabb újévet kíván **BALÁZS KÁROLY** butorkereskedő.

GÁL JÁNOS UTÓDA fűszer-, festék- és csemegekereskedő cég tulajdonosa összes nagyérdemű vevőinek és jó barátainak boldog újévet kíván.

Igen tisztelt vevőiknek és jó barátainak boldog újévet kívánnak **GÁSPÁR** és **PAPP** fűszer- és csemegekereskedők.

Nagyrabecsült összes vevőinek és jó barátainak a legboldogabb újévet kíván **SENKOVITS JÁNOS** UTÓDA férfi és nő divatruháza.

A nagyérdemű közönségnek boldog újévet kíván a Royal-mozgófénykép színház igazgatója.

Közönség köréből*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Nem akartunk hírlapi polemiait provokálni, de mert Biró Áron lelkészünk vesztül eldobta a súlykot, kénytelenek vagyunk a helyes és tiszta közvélemény érdekében a replika jogával élni.

Lelkész ur a fennálló törvények és szabályzatok köteles megtartására való felszólításunkat és az egyházköztség tagjainak azon régi, nemes és tiszteletreméltó törekvését,

*E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk

hogy iskolánkban az Urnak hivatalosan elbocsátott szolgálója plántálja a fogékony gyermek lelkebe vallásunk igazságainak öntudatos ismeretét; hogy a föld rögéhez tapadt egyszerű székely népnek is legyen legalább a tiszta hit révén része magasabb örömlökben — mindig kutba ejti a lévitázással. Alapos tanulmány tárgyává tettük e szót „Levita“, de úgy jártunk, mint az Arany Janos bírója, — cserben hagyott minden tudományunk. Mert ennek a szónak „Levita“ sem egyházi, sem világi kodexben sem hire, sem hamva. Biró Áron lelkész úgy magyarázza, hogy a lelkész helyeit hittant kell tanítson, szava az egyházügyeiben nincsen, fizetés neki nem jár.

Mi azonban, mint a község és egyház fenntartói, Árvátfalván csak községi tanítót és ref. énekvezetőt akarunk ismerni, így szól az egyház és a politikai község iskola-átadási „Szerződés“-e is. Most értjük, hogy mire jó a lévitázás, de abból tovább nem kérünk. Hogy a papi tanács Önt a hitoktatás alól felmentette, arról értesültünk. De hogy a kir. tanfelügyelő, a közig. bizottság és a nagymélt. vallás- és közokt. ügyi minisztérium olyan ítéletet hozott volna, hogy Árvátfalván a hitoktatás a „Levita kötelessége“: ezt lelkész ur bizonyosan az újjából szopta.

Azt írja ön, lelkész ur, hogy türelme fogytán van; no, hát a miénk meg egészen eltogyott. Tovább az egyház ügyeit a mi mellőzésünkkel csak úgy kutya-futtában nem kezeli lelkész ur! Az egyház pénzkészletét kinek a tudával és beleegyezésével helyezte el a Zalogházban? Előttünk hányaveti felfuvalkodott, hatalmaskodó modorával nem imponál. Tudjuk mi is, hogy mi a köteles tisztelet szerény hódolat és azt is tudjuk hogy azt minden önzetlen, hivatásának élő tisztviselő megérdemli anélkül, hogy az egész Erdély ismerné tevékenységét. De ilyesmiről Ön ne mesézzen; ezt egy kitűnő parochiával bíró lelkész nem a garas után való — futkározással és zálogügyletek lebonyolításával szerzi meg. Mit mond a hegyi beszédben nagy Mesterünk? „Senki sem szolgálhat két urnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak. Mert a hol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.“ (Máté: 6, 21, 24) Templomi szöszék és Zalogházi puit egy kalap alatt rosszul fest.

Két és fél éve annak, hogy az árvátfalvai énekvezetői hivatal szolgálati jogviszonyai vitális kérdést képeznek és ez idő óta Ön — ha tudta is, hogy a papi tanács fogja menteni — ügybu galomból miért nem tanította a vallást, a minek gondozása első ízben az Ön feladata?

És most miért jár ide hitoktatni a patakfalvi lelkész! Miért nem Ön! Legyünk őszinték: mert nincs fizikai ideje a Zalogház miatt. Önnek kellene az egészséges keresztény társadalom kialakulását szóval és cselekedettel munkálni; nem pedig egy család megélhetésének forrását elzárni az által, hogy a Zalogházban egy állást lefoglal. Holott erre ráutalva nincs és a jövedelem vadászat kellemetlen látszatát kelteve, papi méltóságának egyenesen árt vele.

Különbön a beigért ajtóert teljes nyugalommal és nagyérdeművel várjuk. Ott lesz aztán majd csattanó!... De siessen azzal a sajtóperrel, mert már ugyis régen vágyódnak a székely fővárosba, hol esküdt polgártársaink előtt szívünk-lelkünk évek óta felgyülemlett keserveit kiönthessük.

Még egyet tiszteltes ur. Ugy-e bár mikor a kepe értéke lett kiegészítve állami hozzájárulással, akkor a kalongya buza stb. értéke minimumra volt becsülve; most pedig mikor a kepe értéke fizetődött ki, akkor ugyanaz a kalongya buza stb. maximumra? És mi nem találunk ebben irigyelni valót, törekedtünk, hogy lelkész urra minél előnyösebb legyen a kepe megváltás; s mikor a presbyterium Önt a napokban tisztességtudóan kérte, hogy az egyház alkalmazottait ki kellene fizetni — a már hetek óta Önhöz érkezett államsegélyből, — izléstelen hűködéssel rendel a megyebirónak, hogy „a tanítónak csak a régi díjlevél szerint fizetünk“, az az „sehogysem, mert még lehet le is lesz foglalva“. presbytereknek pedig foghegyről veti oda, hogy „hiába okoskodnak, mert a mit én akarok, annak kell lenni.“

Hát cudarul állunk, tanácstalanul és cudarul az bizonyos. Tépi is a lelkünket fájdalom és keserűség, az is bizonyos!

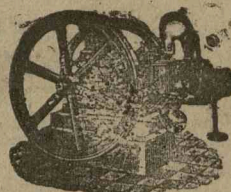
Több egyháztag.

„CLIMAX“
nyersolajmotor.

Legolcsóbb, legbiztosabb üzemű. Versenyképes árak
Isőrangú minőség. Több ezer referencia

Pénzt
takarít meg!

Bachrich és Társa

mo.orgyári fióktelep

Budapest V/41 Szabadságtér 17 sz.

(Tözsdepalota)

Telefonsz. 71-01. Sürögönc. CLIMAX

11103—1911. tkv. szám.

Hirdetmény.

Lókod község közbirtokossága tulajdonát képező s az árválfalvi II rész 12 számú telekkönyvben foglalt ingatlanok arányosítása követ kezteben volt telekkönyvi átalakítási ügyben az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tetelik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. § ai alapján ideértve e § oknak az 1889 XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15 §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. § a és az 1891. XVI. t. c. 15 § b) pontja alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1912. évi június hó 10-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886 évi XXIX t. c. 16 és 18 §-ainak esetében ide értve, az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánának: írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt, vagyis 1912 évi június h 10-ik napjáig bezárólag a tkvi hatósághoz nyujtsák be, mert e meg nem hosszabbítható

záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétet nem fog;

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különböznek azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892: XXIX t. c szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 XXXVIII t. c. 16 § a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912 évi június hó 10 napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött évek bevezetéséből származó bármilyen igényeket jó hiszemű 3-ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyibe azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak az eredetieket a telekkönyvi hatósághoz átvehetik

Kelt Székelyudvarhely 1911. év december hó 27 napján a kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

GYARMATHY FERENC s k. törvényszéki bíró.

kiadmány hitelelő:

DÓSA kir. telekkönyvvezető.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai.

Szerkesztette: Pálmay József
Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz

Rélyegzők és posztványok mindenféle kivitelben gyári áron pontosan hibátlan szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papírkereskedésben) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendéseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalettmódel közt a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

ÖNTÖTANONCO-KAT veszünk fel teljes ellátás mellett négy évi időtartamra. Ajánlatok Gugler és Forrai céghez Budapest, V. Váci-ut 162. címzendők.

Eladó gőzcséplőgép

Nikolzon féle négy lóerős, önműködő zsirozóval, jókarban levő gőzcséplőgép olesó árban eladó Darkó Pál gépésznél Homoródjánosfalván.

Birtokeladási hirdetmény.

Árvátfalva közbirtokossága az árvátfalvai II. határreszben fekvő tizenhétfalusi havas) 200 hold területű havasát nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek örök tulajdoni joggal eladja. Kiáltási ár 50 000 (ötven) ezer korona, melynek 10%-a az árverés: vezető kezéhez készpénzben, vagy értékpapírban előre leteendő. Az árverés 1911. évi dec. 30 án d. e. 10 órakor a községi főbíró házában fog megtartatni.

Árvátfalva, 1911. dec. 21,

Hécei Dénes
birt. elnök.

Sz: 794—911.

Faeladási hirdetmény.

A gyergyóalfalvi község eladja Gyergyóalfaluban a község házában 1912 évi január 22-én d. e. 10 órakor kezdődő nyilvános szó- és írásbeli árverésen a tulajdonát képező és Gyergyócsomafalva község határában fekvő erdejének összes tővön álló 10 cm. mellmagassági átmérő felüli haszontömeget.

Az eladó fa álló lucfenyő, mellmagasságban kéreggel együtt 10—100 áll. 31 cm átmérőjűnek 141411 darabnak és körülbelül 8318 m³ kitermelhető haszon fát tartalmaznak van becsülve.

A vagasterület mintegy 108,3 k. h. kiterjedésű és a legközelebbi vasúti állomástól 28 kilométernyire s tutajozható Marostól 16 kmnyire fekszik

Kihasznlási idő tartama 2 év.

Kikiáltási ár 50.000 korona, a melyen aluli ajánlatok nem fogadtatnak el.

Bánatpénz a kikiáltási árnak legalább 10 százaléka. Az erdőbirtokos alulírott képviselőjénél hivatalos órák alatt megtekinthetők az árverési és szerződési feltételek. Eltérő vagy később érkező ajánlatok és utóajánlatok nem fogadtatnak el

Gyergyóalfalu, 1911 december 14-én

az erdőbirtokos nevében

Baricz Dénes
jegyző.

Kiss Lajos
bíró.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

AZ UDVARHELYMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZV.-TÁRS. SZÉKELYUDVARHELY, fiókok: Székelykeresztur és Oklánd ügykörébe a törlesztéses (amortizációs) kölcsönök adását is felvette. Bekebelezett ingatlanokra 5000—30000 koronáig terjedő kölcsönöket nyujt 15, 18, 23 és 32 évi, élénkinti törlesztések mellett, 6 százalékos kamatozással. Bővebb tájékoztatást Székelyudvarhelyt a fő-, Székelykereszturt és Oklándon a fióktintézetek nyujtanak.

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka
egy régióak bizonyult hárszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszvénynél, oszdnál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silányhamisítványok miatt be vásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroslánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések** ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál
villamos üzemre berendezett könyvnyomató és könyvkötő-intézetben Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca sz. 31. alatti.